Śląskie Kuratorium Oświaty o cyrkach

Poniżej zamieszczona jest korespondencja pomiędzy Marcinem Opolskim
a Śląskim Kuratorium Oświaty. Oryginał korespondencji znajduje się na: www.wolfpunk.most.org.pl.

Do:
Kuratorium Oświaty
ul. Jagiellońska 25
Katowice

7 czerwca 2001

dot.: Problem współpracy szkół z cyrkami

Szanowny Panie Kuratorze, część spośród podległych państwa urzędowi szkół podstawowych prowadzi co jakiś czas współpracę z cyrkami z tresurą dzikich zwierząt. Współpraca ta polega na wywieszaniu na terenie szkół plakatów informujących o przedstawieniach cyrkowych oraz rozdawaniu dzieciom zniżkowych lub darmowych biletów na przedstawienia z udziałem dzikich zwierząt.

Uważamy, że ów proceder jest nie tylko niezgodny z misją szkoły, lecz również naganny z wychowawczego punktu widzenia. Szkoła oprócz wiedzy przewidzianej w programie nauczania powinna pokazywać wartości kulturowe i etyczne, zaś zgodnie z art. 8, ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt programy nauczania i wychowania szkolnego we wszystkich typach szkół powinny uwzględniać problematykę ochrony zwierząt.

Tymczasem, cyrki wykorzystujące dzikie zwierzęta, trzymając je w nieodpowiednich warunkach (ciągły transport, relatywnie mała przestrzeń życiowa, klimat nieadekwatny do naturalnego danemu gatunkowi, częste sytuacje stresogenne - hałas i obecność widowni), za pomocą tresury (niejednokrotnie ostrej - np. bicie niedźwiedzia po nosie) zmuszając je do nienaturalnych dla nich zachowań, pokazując sceny sugerujące władzę absolutną człowieka nad zwierzęciem - ewidentnie zaprzeczają owym wartościom - tak etycznym, jak i kulturalnym. Również wartości etyczne ukazywania zwierząt w takim kontekście są wątpliwe. Obawiamy się, że jest to wręcz uczenie dzieci znieczulicy. W związku z powyższym prosimy o ustosunkowanie się do problemu i zastosowanie należytych kroków.

Prosimy poinformować nas o podjętych działaniach.

Z poważaniem

[tu następuje lista ośmiu nazwisk]

Odpowiedź Śląskiego Kuratorium Oświaty:

Katowice, dnia 19 czerwca 2001
Identyfikator: 006473113
ŚI.KO SE-OW-GK 0717\48\01\

Odpowiadając na Pana pismo z dnia 7 czerwca 2001 roku, Śląskie Kuratorium Oświaty w Katowicach uprzejmie informuje, iż podzielamy wątpliwości co do wychowawczych walorów przedstawionych sposobów współpracy szkół z cyrkami i oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych tej współpracy.

Uznając Pana inicjatywę, proponujemy udział naszego Urzędu w poparciu i rozpowszechnieniu w środowisku szkolnym, przygotowanego przez Pana, odpowiedniego w treści apelu.

Informujemy również, iż Śląskie Kuratorium Oświaty w Katowicach wydaje dwutygodnik pt. "Magazyn Szkolny", który dociera do środowisk szkolnych i wychowawczych naszego województwa.

Redaktorem naczelnym dwutygodnika jest wizytator ŚI.KO:
p. Zofia Kasza,
ul. Jagiellońska 25
Katowice
tel.: 257-13-71

Z poważaniem

mgr inż. Zofia Woźniak
Dyrektor Wydziału Wdrożeń Strategii Edukacyjnych

List "Empatii" do kuratoriów oświaty

Więcej na ten temat można znaleźć na stronach Stowarzyszenia "Empatia": www.empatia.pl

12 grudnia 2003

Drodzy Państwo

We wrześniu br. Stowarzyszenie "Empatia" rozpoczęło działania zmierzające do zahamowania agresywnej reklamy na terenie szkół i przedszkoli w całej Polsce cyrków ze zwierzetami poddawanymi tresurze. Na ręce Rzecznika Praw Dziecka złożyliśmy prośbę o interwencję w tej sprawie. Problemem tym zajmujemy się w ramach prowadzonej przez nas kampanii "Cyrk bez zwierząt", mającej na celu ukazanie realiów tego typu rozrywki, a także doprowadzenie do zmiany stosunku opinii publicznej do kwestii przedmiotowego traktowania zwierząt. Problem nachalnej reklamy występów takich cyrków nie jest nowy. Nie jest to też problem lokalny, dotyczy bowiem wielu miast w Polsce (w praktyce wszystkich, które goszczą na swoim terenie cyrki). Do naszego stowarzyszenia zgłaszają się rodzice zaniepokojeni sytuacją, w której znajdują się ich dzieci wychowywane w domu w duchu szacunku dla zwierząt. Okazuje się, że bilety na występy cyrków ze zwierzętami często rozdawane są poprzez nauczycieli, a nawet w trakcie lekcji! Karygodnym jest, że autorytet nauczyciela wykorzystuje się, aby zwiększyć skuteczność reklamy, i że dziecko wykorzystuje się, aby dotrzeć do kieszeni rodzica. Żadna placówka oświatowa nie powinna być traktowana jak przestrzeń reklamowa, niezależnie od tego, o jaki produkt chodzi. Psychika dziecka nie powinna być traktowana jak haczyk, na który łapie się klient-rodzic. Kierowanie reklamy wprost do dzieci jest przecież instrumentalnym ich traktowaniem. Jest to niedopuszczalne w miejscu, które ma kształtować podmiotowość dziecka! Mamy tu do czynienia z wyjątkowo perfidnym zabiegiem, jest bowiem oczywiste, że rozdawanie biletów przez nauczycieli jest de facto nakłanianiem ich do udziału w przedstawieniach. Sami nauczyciele, którzy budować mają przyszle postawy podopiecznych, są często nieświadomi problemu wykorzystywania zwierząt dla potrzeb ludzkiej rozrywki, pomimo iż w podstawach programowych zawarte są elementy wychowania w duchu ekologii i szacunku dla innych istot.

W odpowiedzi na nasz wniosek, Biuro Rzecznika Praw Dziecka informuje nas, że wystosowało do Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu pismo, będące prośbą o złożenie wyjaśnień w tej sprawie. Efektem tych działań było rozesłanie przez MENiS pisma do wszystkich Kuratoriów w Polsce (DKZU-022--55/2003/ER), w którym omawianą działalność cyrków nazywa "niepożądaną". Ministerstwo podjęło w tym piśmie naszą argumentację, odwołującą się do zapisu Konwencji Praw Dziecka, mówiącej o wychowaniu w duchu poszanowania środowiska naturalnego. Jak Państwo wiecie, również podstawy programowe szkolnictwa polskiego mówią o konieczności uwrażliwiania na kwestię ochrony przyrody, szacunku dla zwierząt i odpowiedzialności za nasze wybory, w tym wybór rodzaju rozrywki.

Chcielibyśmy spytać, czy jako Kuratorium podjęliście Państwo jakieś działania zmierzające do uczulenia dyrekcji szkół na problem reklamy cyrków ze zwierzętami, a także na negatywny efekt wychowawczy uczestnictwa dzieci w tego typu przedstawieniach. W załączeniu do niniejszego listu przesyłam treść wszystkich istotnych pism, które w tej sprawie były przekazywane. W pakiecie znajdziecie Państwo również dodatkowe materiały, mogące pomóc w zrozumieniu problemu. Jest on często bagatelizowany, a dzieje się tak dlatego, że znany jest tylko powierzchownie. Cyrk ze zwierzętami ma piękne opakowanie, ale jego zaplecze bywa często miejscem tragedii. Instytucja ta promuje bardzo specyficzny model relacji człowiek-zwierzę, oparty na szkodliwej dominacji ukrytej pod pozorem zabawy. W istocie jest to zabawa kosztem czujących stworzeń, które w myśl Ustawy o ochronie zwierząt nie jest rzeczą i należy im się opieka i ochrona. Protesty przeciwko wykorzystywaniu zwierząt dla potrzeb rozrywki mają miejsce na świecie i w Polsce od wielu lat. Wiele miast wprowadziło zakaz wpuszczania na swój teren cyrków ze zwierzętami (również w Polsce taki zakaz obowiązywał w Bielsko-Białej). Wiele organizacji, fundacji i stowarzyszeń, zajmuje się problemem edukacji humanitarnej, w ramach której próbuje uwrażliwiać na los zwierząt i uczyć budowania prawidłowych relacji z nimi. Problemem tym zajmowały się również media, opowiadając się jednoznacznie po ich stronie. Do niniejszego listu dołączam pakiet materiałów, mając nadzieję, że po zapoznaniu się z nim, zechcecie Państwo przedsięwziąć odpowiednie kroki, odpowiednie dla wagi problemu. Zachęcam do lektury i kontaktów z naszym stowarzyszeniem, jeśli macie Państwo jakieś wątpliwości.

Proszę o pisemną odpowiedź na nasz list.

Z poważaniem

Dariusz Gzyra

Odpowiedź Śląskiego Kuratorium Oświaty:

Numer pisma: KO-SE-PW-GK 0717/45/03

22 grudnia 2003

Odpowiadając na Pana pismo z dnia 12.12.2003 r. dotyczące kampanii "Cyrk bez zwierząt", Kuratorium Oświaty w Katowicach uprzejmie informuje, iż działania podejmowane przez nas w tym zakresie realizowane są poprzez sprawowanie systematycznego bezpośredniego nadzoru pedagogicznego, który sprowadza się przede wszystkim do wspierania dydaktycznej i wychowawczej działalności szkół w oparciu o przestrzeganie obowiązującego prawa. Dotyczy to także kształtowania odpowiednich przekonań i postaw dzieci i młodzieży wobec środowiska natruralnego poprzez realizację treści programowych z zakresu edukacji ekologicznej uwzględniającej troskę o jakość środowiska w tym także problematykę ochrony świata zwierząt.

Kuratorium Oświaty w Katowicach podejmowało też problem "współpracy szkół z cyrkami" wyrażając swoją wątpliwość co do zgodności z prawem sposobów tej współpracy oraz wychowawczych walorów tych oddziaływań.

Na apel p. Marcina Opolskiego oraz p. Ryszarda Skrzypca ze Stowarzyszenia "Federacji Zielonych" udostępnialiśmy dla tej sprawy łamy naszego dwutygodnika "Magazyn Szkolny" który dociera do środowisk szkolnych i wychowawczych naszego województwa.

mgr Grzegorz Raczek
Dyrektor Wydziału Strategii i Analiz Edukacyjnych

Odpowiedź Kuratorium Oświaty w Białymstoku:

Pismo numer: NP.-073/56/03

19 grudnia 2003

Odpowiadając na pismo z dnia 12.12.2003 r. w sprawie agresywnej reklamy na terenie szkół i przedszkoli cyrku ze zwierzętami poddawanymi tresurze, Kuratorium Oświaty w Białymstoku uprzejmie informuje, że podjęło działania zmierzające do uczulenia dyrektorów szkół i placówek oświatowych na negatywny efekt wychowawczy uczestnictwa dzieci w tego typu przedstawieniach. Wizytatorzy Kuratorium Oświaty, na naradach szkoleniowych, zobowiązali dyrektorów szkół i przedszkoli, zgodnie z art.16 ust.1 pkt.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U.Nr.47, poz.211 z póź. zm.), do niekorzystania z usług reklamodawców. Poinformowano również o skutkach prawnych takiego postępowania oraz zwrócono uwagę na fakt, iż taka działalność jest niezgodna z zapisem Konwencji Praw Dziecka, której stroną jest Polska (art. 29,1).

Z poważaniem

mgr Jadwiga Piotrowicz
Dyrektor Wydziału Nadzoru Pedagogicznego

Odpowiedź Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy:

Pismo numer: WKPiG.4322/72/03

18 grudnia 2003

Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy uprzejmie informuje, że z pismem Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 listopada 2003 r. dotyczącym zwrócenia uwagi na problem rozdawania w szkołach i przedszkolach zniżkowych biletów na przedstawienia cyrkowe z udziałem zwierząt i nakłaniania dzieci często przez nauczycieli do oglądania przedstawień cyrkowych zostali zapoznaniu wszyscy pracownicy nadzoru pedagogicznego na naradach wydziałowych. Stanowisko Ministerstwa wizytatorzy przedstawiają dyrektorom szkół swoich rejonów wizytacyjnych. Informacja na ten temat zostanie zamieszczona również na stronach internetowych Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy.

mgr Grzegorz Roszak
Dyrektor Wydziału

Lubelskie Kuratorium Oświaty o cyrkach

http://www.kuratorium.lublin.pl/Aktual/cyrk_bilet.htm

Do: Dyrektorzy Szkół i Placówek woj. lubelskiego

grudzień 2003

W związku z pismem Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 listopada 2003 roku znak: DKZU-022-55/2003/ER uprzejmie informuję, że do Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu wpłynęło pismo z Biura Rzecznika Praw Dziecka dotyczące problemu zgłoszonego przez Stowarzyszenie Inicjatywy "Empatia" - rozdawania w szkołach i przedszkolach zniżkowych biletów na przedstawienia cyrkowe z udziałem zwierząt. Wynika z niego, iż w placówkach oświatowych na terenie kraju zdarzają się przypadki rozdawania uczniom przez nauczycieli bezpłatnych lub zniżkowych biletów na tego rodzaju przedstawienia, stanowiące rodzaj reklamy działalności cyrku, która ma na celu nakłonienie rodziców lub opiekunów małoletnich dzieci do kupna biletów.

Działalność taka nie jest zgodna z zapisami Konwencji Praw Dziecka, której stroną jest Polska (Art. 29. 1. Państwa-Strony są zgodne, że nauka dziecka będzie ukierunkowana na: ...e) rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego.).

W związku z powyższym zwracam uwagę Państwa Dyrektorów na tego rodzaju niepożądaną działalność i uczulenie na ten problem nauczycieli Państwa szkół.

Waldemar Godlewski
Lubelski Kurator Oświaty

Podkarpackie Kuratorium Oświaty o cyrkach

http://www.ko.rzeszow.pl/artykuly/ar590.php3

grudzień 2003

Uprzejmie informuję, że do Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu wpłynęło pismo z Biura Rzecznika Praw Dziecka dotyczące problemu zasygnalizowanego przez Stowarzyszenie Inicjatywy "Empatia". Sprawa dotyczy rozdawania w szkołach i przedszkolach zniżkowych biletów na przedstawienia cyrkowe z udziałem zwierząt. Wynika z niego, iż w placówkach oświatowych na terenie kraju zdarzają się przypadki rozdawania uczniom przez nauczycieli bezpłatnych lub zniżkowych biletów na tego rodzaju przedstawienia, stanowiące rodzaj reklamy działalności cyrku, która ma na celu nakłonienie rodziców lub opiekunów małoletnich dzieci do kupna biletów.

Działalność taka nie jest zgodna z zapisami Konwencji Praw Dziecka, której stroną jest Polska (Art 29. 1. Państwa-Strony są zgodne, że nauka dziecka będzie ukierunkowana na:... e) rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego.)

W związku z powyższym, uprzejmie proszę o zwrócenie uwagi na tego rodzaju niepożądaną działalność i uczulenie na ten problem dyrektorów placówek.

Halina Cieślak
p.o. Dyrektora Departamentu Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

Mazowieckie Kuratorium Oświaty o cyrkach

17 listopada 2003

W związku z wystąpieniem Stowarzyszenia Inicjatywa "EMPATIA" w sprawie udziału dzieci w występach cyrków ze zwierzętami uprzejmie informuję, że podzielam wątpliwości Stowarzyszenia o edukacyjnym i wychowawczym aspekcie tych pokazów.

Osoby odpowiedzialne za nauczanie i wychowanie młodych ludzi powinny tworzyć sytuacje, w których kształtuje się prawdziwe wyobrażenie o zachowaniu zwierząt i ich potrzebach. Sytuacje wychowawcze powinny sprzyjać uczeniu się pozytywnych zachowań, tolerancji i wrażliwości.

Świadomość dorosłych o nienaturalnym zachowaniu zwierząt w cyrku, wiedza o sposobach dochodzenia przez treserów do efektów prezentowanych podczas występów, warunkach, w jakich przebywają zwierzęta w cyrku i w jakich są one transportowane powinny budzić refleksje nauczycieli o celowości organizowania przez szkoły wycieczek do cyrku.

Mam nadzieję, że przeciwstawianie się stosowaniu przemocy wobec zwierząt, uświadamianie wszystkim wagi tego problemu wpływać będzie także na decyzje nauczycieli związane z realizacją przez nich zadań dydaktyczno-wychowawczych.

Lech Poduch
Mazowiecki Wicekurator Oświaty